כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח



בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת משפטים ■ כ"א שבט ה'תשע"א ■ 26.01.2011 ■ גליון מס' 106

תפוצה לכל קהילות ישראל

הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א
מחשובי הפוסקים משיב ל"חוג הרופאים"

והפעם: חולה בשפעת הקטלנית המתכוון לטוס

שאלה: רופא שטיפל בחו"ל במקום נידח בחולה, שנדבק מהשפעת הקטלנית, והחולה רוצה לברוח משם, כדי להגיע לארץ ישראל, ולקבל טיפול מעולה, האם חייב הרופא לדווח לחברת התעופה, כדי שתמנע ממנו לעלות למטוס, שלא ידביק את הנוסעים, כי ידוע שאויר המטוס ממוחזר, וקרוב לוודאי שידביק אחרים?

תשובה: נאמר ברמב"ם (הלכות רוצח ושמירת נפש פ"א יד) כל היכול להציל, ולא הציל, עובר על: "לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא יט טז) ...שמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה, או טומנים לא פח, ולא גילה אוזן חברו והודיעו, עובר על לא תעמוד על דם רעך עכ"ל. לאור זאת חייב, לכאורה, הרופא המכיר את החולה להודיע לחברת התעופה ולנוסעים, לבל יטוסו במטוס זה. ואם הרופא ישתוק יעבור על "לא תעמוד על דם רעך".

מסופר במסכת פסחים (דף כה ע"ב): מעשה באדם שבא לפני רבא ואמר לו: מושל עירי אמר לי לך והרוג את פלוני, ואם תסרב, אהרוג אותך, האם להרגו כדי להציל את חיי? השיב לו רבא: "מאי חזית דדמא דידך סומק טפי, אולי דמא דההוא גברא סומק טפי (מה ראית להחליט שהדם שלך אדום יותר, אולי דם חברך אדום יותר)...

דברים אלו נאמרו כשהמושל אומר לראובן שיהרוג את שמעון בידים, אבל שונה הדין בנידוננו, כי החולה אינו הורג אחרים בידים כי אם בדרך גרמא, ואולי בכה"ג מותר לחולה לעלות על מטוס ולנוס למרות החשש שמא ידביק אחרים...

והצעתי את השאלה לפני מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א והשיב שיש מקום להתיר לחולה להיכנס למטוס, ואין זה דומה לגוי האומר ליהודי הרוג פלוני ואם לא אהרוג אותך, משום שהריגת פלוני הוא מעשה אכזרי של שפיכות דמים, שמרצה את רשעותו של הגוי הרוצח, ואז כשישוב חרון אפו לא יהרוג את היהודי המסכן הזה, ובזה אנו אומרים יהרג ואל יעבור, כי "מאי חזית" ולמה יהי' מותר לראובן לשפוך דם נקי לרצוח נפשו של שמעון כדי שעל ידי זה לא ירצה הגוי להרוג אותו? מה שאין כן בנידוננו. החולה העולה למטוס עושה מעשה הצלה, שנוסע למקום אחר להתרפאות, ואין בזה כל מעשה נתעב של שפיכות דמים, אלא שעל ידי מעשה הצלה שלו, עלולים להידבק אחרים בדרך גרמא, מבלי כל רצון של אף אדם לפגוע בהם, ולכן אין לחסום את דרך ההצלה של החולה, שודאי ימות אם ישאר כאן. ובדבר החשש שידביק אחרים? לא ברור שידביק, וגם כאשר ידביק אותם הרי יש סמי רפואה, וב"ה הרבה מאוד ניצלו, ולכן סובר מו"ח שליט"א שמותר לחולה למלט נפשו ולהתרפאות גם כשיש חשש שמא יידבקו אחרים כי לא ברור שידבקו וגם יש תרופות לנדבקים.

ונשוב לשאלתנו: חולה הרוצה לעלות למטוס אין למנעו. והרופא לא חייב לדווח עליו. וישתדל מאד שלא ידביק אחרים, וילבש מסיכה ויעשה ככל אשר יורו הרופאים (ומה טוב אם יכול להעלות עמו למטוס עוד מסיכות בשביל כל הנוסעים, ובאמצע הדרך יחלק להם). ויש להסתפק, בחולה בעל אמצעים, שיכול לשכור מטוס פרטי ולהימלט, אך זה כרוך בהוצאות גדולות, האם חייב לעשות זאת? והדעת נותנת שחייב להוציא מכספו עד חומש נכסיו, כדי שלא יזיק אחרים ויקיים בזה לא תעמוד על דם רעך, ואולי חייב לבזבז כל ממונו וצ"ע.

■

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

אלה המשפטים
המשפט הוא אחד משלושת העמודים שעליהם העולם עומד, כמו שאמר רשב"ג: "על שלושה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת ועל השלום...
המשך בעמ' 2

חוק וסדר
בענין: מנוי מס' 054 4559525 - חשבון מיום 25 בנובמבר, 2010
אבקשך להחזיר לי בשיק סך של 165.70 ש"ח שגביתם שלא כדין בחשבון הנ"ל עבור "חבילת הכל כלול"...
המשך בעמ' 4

שו"ת חורף
שאלה: האם יש להורות במקרה כזה להסיר את התפילין של ראש ולהניח קודם של יד?...
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
ניגון של אהבה
אני קלידן כבר שנים ארוכות. אין לי תזמורת, אני מנגן לבד בשמחות קטנות - אירוסין, ברית, בר מצווה. בסך הכל סידור די נוח...
המשך בעמ' 2

שביבים
■ פגישה בניו-יורק
■ סגולה למחילת עוון
■ מלחמות באתחלתא דגאולה
■ והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם (כד, יד)
■ התפילין שהפיגו את הצער
המשך בעמ' 5

אלה המשפטים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

המשפט הוא אחד משלושת העמודים שעליהם העולם עומד, כמו שאמר רשב"ג: "על שלושה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת ועל השלום, שנאמר: אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם" (אבות פ"א יח), ובמדרש (דב"ר ה) הוסיפו: "תן דעתך שאם הטית את הדין אתה מזעזע את העולם, שהוא אחד מרגליו". מפני חשיבותו של המשפט אין פלא שהתורה פתחה בו את הפרשה הראשונה מיד אחר מעמד הר סיני וקבלת התורה, כמו שאמרו במדרש (שמו"ר פ"ל יא): "בבוקר נתנה התורה ובערב נתנו המשפטים", וכל זאת כדי להדגיש שהמשפט הוא הבסיס שרק עליו אפשר להקים חברה בכלל וחברה תורנית בפרט. המרכיב המרכזי במשפט הוא הקודקס המשפטי, כלומר החוקים והתקנות שעל פיהם יש לפסוק את פסקי הדין, ואעפ"כ לפעמים המערכת המשפטית עם החוקים המושלמים ביותר יכולה להיות הרסנית עד כדי החרבת החברה, כמו שאמרו בגמרא (ב"מ ל ב): "לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה", ובצדק שואלת הגמרא: "אלא דייני דמגיזתא לדיינו", (כלומר: האם עדיף שאת הדין ידונו שופטים אלימים?!) ועל כך משיבה הגמרא: "שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין". למדנו מכאן שגם מערכת משפטית המכילה את החוקים והדינים המושלמים ביותר, אינה עדיין הערובה הבטוחה להשלטת חיי הצדק בפועל בחיים, כי נוסף לחוקים ופסקי הדין ישנם מרכיבים נוספים שהם חיוניים להבטחה שהמשפט יהיה לא רק אמיתי וצודק אלא גם נכון ומועיל. אחד המרכיבים היותר חשובים להצלחתו של המשפט הוא אישיותו והשכלתו של השופט, עד שאמרו בירושלמי (סנהדרין פ"ז ה"א): "בימי רשב"י ניטלו דיני ממונות מישראל, אמר רשב"י: בריך רחמנא (ברוך ה') דלי נא חכים מידון (שאין אנו חכמים מספיק)". ולפי הראי"ה קוק (איגרת כ) לא די שרשב"י ברך על כך, אלא שמח, כמו שכתב: "הננו מוצאים בירושלמי, שרשב"י שמח על נטילת הדינים בישראל לשעתם משום דלית אנן חכים מידן".

אבל חמור יותר הוא כאשר השלטון משתמש במערכת המשפטית כאמצעי לרמוס את זכויות האזרח וכדי לקדם מטרות שלטוניות, דוגמא לדבר מצאנו בסדום, שהייתה בה מערכת משפטים מסונפת וכל מעשיה נעשו רק על פי חוקים שהשלטון חקק, כמו שמובא במדרש (ב"ר פ"נ ג): "חמישה ראשי דינים היו בסדום: קץ שקר, רב שקר, רב מסטידין (גדול מטי הדין), רב נבל, וקלא פנדר (מפשיט עור - שודד אנשים), ולוט היה ארכי?הדיינים שבכולן, בשעה שהיה אומר להם דברים ערבים להם הם אומרים לו: גש הלאה (כלומר עלה למעלה), ובשעה שהיה אומר להם דברים שאין ערבים להם היו אומרים לו: האחד בא לגור וישפוט שפוט". בדרכה של סדום הלכה גם ממלכת רומי, שעליה דרשו במדרש (ב"ר פס"ה א): "יכרסמנה חזיר מיער - למה הוא מושלה (ממשיל את ממלכת רומי) בחזיר? אלא מה חזיר הזה בשעה שהוא רובץ הוא מפשט את טלפיו, כאומר: ראו שאני טהור, כך המלכות הזאת הרשעה, גוזלת וחומסת, נראית כאילו מצעת את הבימה (למשפט)", כלומר מלכות רומי היתה גוזלת וחומסת, אבל היתה עוטפת את הגזל והחמס במעטה של צדק משפטי הנתמך במערכת המשפטית.

סיפור לשבת

ניגון של אהבה

{מתוך ספרו החדש של ר' צבי איל "אוהב ימים" על עין טובה, לימוד זכות ואהבה. שאול שיף}

אני קלידן כבר שנים ארוכות. אין לי תזמורת, אני מנגן לבד בשמחות קטנות - אירוסין, ברית, בר מצווה. בסך הכל סידור די נוח.

באחד הימים התקשר אליי מישהו וביקש: "אני מחתן בת, והייתי רוצה אותך לשבע ברכות".

עוד לפני ששאלתי, ידעתי היטב במי מדובר.

היה זה מורה שלי מלפני יותר משלושים וחמש שנים. בטח שכח אותי מאז. אבל אני לא שכחתי אותו מעולם.

הפרעתי פעם באמצע שיעור, וכשהוא העיר לי עניתי תשובה מתחכמת. הוא קרא לי, ביקש ממני לקמץ את אצבעות יד ימין, ובעזרת סרגל מתכת הכה עליהן בכוח. ברגע הראשון הייתי המום והתקשיתי להגיב. לאחר מכן התחלתי להתחנן: "תפסיק, המורה, בבקשה, תפסיק". אבל הוא לא הפסיק. קפצתי משתולל מכאב, הייתי מסוחרר מהמכות ומההשפלה, ובשלב כלשהו הצעקות שלי הפכו ללחישות מסכנות ומתחננות.

כשהגעתי הביתה הסתרתי את היד הפצועה בכיס. התביישתי לספר.

אחרי שלושה שבועות נעלמו הפצעים, אבל הצלקות בנפש נותרו עד היום. בכל פעם שאני נזכר בילד הקטן ההוא, שקיפץ וייבב, והתחנן שיעזבו אותו, אני מרחם עליו, מרגיש מושפל ועצוב, ומהר מאוד הופך העצב גם לזעם עצור.

המשך בעמוד הבא...

והנה, שלושים וחמש שנה אחרי, מתהום הנשייה הוא צץ ומזמין אותי לנגן אצלו. שהאצבעות שהוא הכה ינגנו לו וישמחו אותו?

רציתי להגיד לו את זה. רציתי להגיד לו שבחיים לא אשמח אותו, ושיגיד תודה שאני לא נוקם בו ולא מחזיר לו כפי שמגיע לו, אבל המילים לא יצאו לי מהפה. במקום זה, ניסיתי להבריח אותו על ידי מחיר אסטרונומי.

"זה חמש מאות דולר", אמרתי.

"מה פתאום חמש מאות דולר? כולם לוקחים מאתיים חמישים!"

התרגזתי עוד יותר, "זה המחיר אדוני. אם מתאים לך - בבקשה. אם לא - תחפש מישהו אחר".

אחרי רבע שעה הוא התקשר: "טוב, סגרנו על חמש מאות?"

הייתי בהלם. לא ידעתי אם לכעוס על עצמי שנתתי לו פתח, או לשמוח שבערב אחד ארוויח מחיר כפול. ניסיתי להתמקד באפשרות השנייה.

הערב עבר בצורה סבירה. האולם היה קרוב אליי הביתה, השמחה הייתה קצרה יחסית, ולא היו בני משפחה חסרי חוש מוזיקלי שהתעקשו לשיר ולנגן במקומי כפי שקורה לרוב. בסוף הערב הוא ניגש אליי, שלף חמש מאות דולר במזומן ונפרד ממני לשלום.

אחרי חצי שנה הוא התקשר פעם נוספת. שוב רציתי להגיד לו שימצא מישהו אחר, ואולי גם לספר לו מה אני והאצבעות שלי זוכרים ממנו, אך איכשהו הרגשתי שאני כועס מעט פחות, אם כי עדיין כועס מספיק כדי להבריח אותו על ידי המחיר: "חמש מאות דולר". הוא נאנח: "אתה יקר, אבל אתה טוב. בסדר, תגיע".

במשך שנתיים הוא הזמין אותי לחמש שמחות משפחתיות. כשהוא התקשר בפעם השישית כבר לא הרגשתי כעס, אולי כי הענשתי אותו מספיק, ואולי כי המחמאות שלו על הנגינה שלי עשו את שלהן. לא יודע.

"כמה זה עולה?" התחלתי לגמגם: "תראה, אני לא יודע בדיוק, תן לי לחשוב".

"באמת מאז הפעם הראשונה שהזמנתי אותך לא העלית את המחיר".

בטח שלא. אצל כולם המחיר עלה בחמישים דולר, למאתיים חמישים או שלוש מאות, ורק אני לוקח ממנו חמש מאות. "אה... דווקא החלטתי להוריד לך את המחיר למאתיים חמישים".

הייתה שתיקה לרגע, ואז הוא אמר: "תשמע... תודה רבה לך... אני שמח שאתה הולך לקראתי. אני חייב לקחת אותך. הילדים שלי הכי אוהבים את הנגינה שלך". הוא סגר את הטלפון, ורק אז הבנתי שאני באמת כבר לא כועס עליו. אני בן ארבעים ושש, רוב חיי שנאתי את האיש הזה, ופתאום התהפכו הדברים.

זאת הייתה שמחת בר מצווה של אחד הנכדים שלו. ניגנתי כמו שלא ניגנתי אף פעם. הרגשתי מעורב. באמת רציתי לעשות להם שמח.

בסוף הערב הוא ניגש אליי כרגיל עם כסף מזומן. מאתיים חמישים דולר. הוא נתן לי את הכסף, אמרתי תודה.

ואז הוא לחש: "אברמ'ל"...

התבוננתי בו. כבר עשרות שנים אף אחד לא קרא לי אברמ'ל. הוא הביט בי והבנתי שהוא יודע בדיוק מי אני.

"אברמ'ל, האם סלחת ליי?"

הוא סיפר לי. הוא סיפר שהוא ידע. הכול. כל הזמן. הוא סיפר ששמע במקרה כמה אני כועס עליו. סיפר שהבין שבקשת סליחה לא תועיל באמת, אז החליט להזמין אותי לנגן כדי להתיידד איתי. סיפר ששמע בקול שלי את התדהמה כשפנה אליי לראשונה, ושהבין טוב מאוד שהמחיר הכפול הוא דרך להיפטר ממנו.

"כשהורדת את המחיר הבנתי שהכאב קהה, ונראה לי שרק עכשיו יש טעם לבקש סליחה. אני כל כך מתבייש. אל תשאל אותי למה עשיתי את זה אז, כי אין לי הסבר. כנראה, היה לי יום רע במיוחד, אף על פי ששום דבר לא מצדיק התנהגות כזאת.

נסער הבטחתי לו שסלחתי עוד לפני שביקש, והוא הודה לי בדמעות.

מצבור של כעס, שנאה וזיכרונות מרים נגול מליבי.

חלפו שנים. לפני חודשים אחדים הוא נפטר בשיבה טובה. בהלוויה השתתפו המונים - בני משפחה ותלמידים.

כשהסתיימה ההלוויה הבטתי בתלולית העפר מלא במחשבות שהתרוצצו בי - מחשבות על החיים שלנו, על הטעויות שלנו ועל הזכות והאפשרות לתקן. חשבתי כיצד בחכמתו הוא הצליח לרפא פצעים עמוקים שלא הצליחו למחוק גם השנים הארוכות.

כשהתרחקו כולם אמרתי בשקט: "אני מוחל לך איש יקר. אני מוחל באמת ובתמים. אין לי בליבי עליך דבר. פייסת אותי, ולימדת אותי לפייס אחרים. תבוא לעולם האמת זך ונקי".

פתאום התחלתי לבכות. זה היה בכי גדול ומטהר על קברו של אדם שבעבר שנאתי, ושבתבונתו ואצילות נפשו הפך את השנאה שלי לאהבה גדולה.

חוק וסדר
פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

LAW OFFICES
MENAHEM Z. GURMAN
233 Broadway – Suite 2707
New York, NY 10279
E-Mail: gurman_law@yahoo.com

Member of
New York and Israel Bars
LL.M. (NYU)

Tel: 212 732 6700
Fax: 212 732 5431

יום ד', ח' טבת, תשע"א
15 בדצמבר, 2010

כתובת בישראל:
רח' אלקלעי 15, רעננה 43331
טל: 011 972 9 771 7959/2
פקס: 011 972 9 772 2406

באמצעות פקס מס' 074 707 7858 ודואר רגיל
לכ'
מר דוד אבנר
המנהל הכללי, חברת פרטנר תקשורת בע"מ
רח' עמל 8, ת.ד. 435
ראש העין 48103

בענין: מנוי מס' 054 4559525 - חשבון מיום 25 בנובמבר, 2010
חשבונית מס' 10002781110

א.נ.

אבקשך להחזיר לי בשיק סך של 165.70 ש"ח שגביתם שלא כדין בחשבון הנ"ל עבור "חבילת הכל כלול" (30.81 ש"ח) ועבור מכשירים שלא רכשתי ולא קיבלתי מכם (134.89 ש"ח).

ביום 21/11/2010 היינו, אשתי ואנכי, במשרדכם ברעננה. נציגיכם במקום התנהגו בצורה שקרית ובלתי חוקית. הם ביקשו מאתנו לחתום על צג אלקטרוני שלא הראה את פרטי ההסכם שביקשו שנחתום עליו. הם סירבו לבקשתינו להראות לנו את תוכן הניירת שברצונם להחתים אותנו. עזבנו את המקום לאחר בזבוז של שעה שלימה ללא שחתמנו על כל הסכם וכמובן ללא קניה של שום מכשיר.

מהתנהגותם של נציגיכם נראה בעליל כי הם תורגלו לרמות ולנצל חולשתם של אנשים תמימים שאינם יכולים ואינם יודעים לקרוא את ההסכמים והתנאים שלכם.

חוצפתכם עולה על כל דמיון. למרות שסירבנו לחתום על כל מסמך שהוא; למרות שאמרנו לנציגיכם כי התנהגותם מתאימה לחברת גנבים יותר מאשר לנציגי חברה המתיימרת להיות הוגנת והגונה, העזתם ברוב חוצפתכם לחייב אותנו עבור מכשירים שלא קנינו ועבור "תכנית" שלא הסכמנו לה. הגדלתם את חוצפתכם ושלחתם לנו היום "תעודות משלוח" עבור מכשירים שלא קנינו ולא קיבלנו מכם.

זוהי הפעם הרביעית השנה שאני נאלץ לכתוב לכם כדי לתקן חיובים בלתי מוסכמים ובלתי מורשים. החיובים הנ"ל מהווים מעשים פליליים. חיוב החשבון מהווה "גניבה באמצעות כרטיס אשראי".

אני דורש מכם לשלוח לי בשיק את הסכום הנ"ל בתוספת 10,000.00 ש"ח פיצוי עבור בזבוז זמני ועבור עגמת הנפש שנגרם על ידי ההתעסקות המתמדת עם החשבונות השקריים שלכם. אינני מעונין בזיכויים ובהתחשבנות אתכם.

אם לא אקבל את הסכומים הנ"ל תוך 10 ימים מהיום אפנה למשטרה, למועצה לצרכנות, לעתונות ולבסוף לבית המשפט.

בכבוד רב, מנחם גורמן עו"ד

הקולגה שלי אכן פנה למשטרה על גניבה באמצעות כרטיס אשראי. הוא ממתין עדיין להתנצלות ולהשבת הכסף. עוד יהיה שמח. על כל תגובה של חברת פרטנר נודיעכם מדין ועשית הישר והטוב.

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: הגיע אב עם בנו לבית הכנסת כשהם מלווים עם עוד בני משפחה. הם באו להכיר את השטח והמעשים לקראת בר המצווה של הבן. והנה האבא הוציא את התפילין והניח קודם תפילין של ראש וכך עשו גם הנלווים אליו. האם יש להורות במקרה כזה להסיר את התפילין של ראש ולהניח קודם של יד?

תשובה: **נחלקו הפוסקים במקרה זה.**

ביאור: הנה ידוע שיש להניח קודם כל את התפילין של יד ואחר כך אתהתפילין של ראש וכסדר הפסוק: 'וקשרתם לאות על ידך' ואחר כך 'והיו לטוטפות בין עיניך' ומשום כך אף שכלל בידינו 'אין מעבירין על המצוות' מכל מקום גם אם פגעה ידו קודם כל בתפילין של ראש, יעביר על המצווה, ויניחם מידו, ויניח תפילין של יד ורק אחר כך יניח את התפילין של ראש, וכמבואר בשולחן ערוך סימן כ"ה סעיף ו'.

אמנם במקרה וכבר הספיק להניח את התפילין של ראש קודם שהניח את התפילין של יד, נחלקו הפוסקים האם יש להסיר את התפילין של ראש, להניח את התפילין של יד, ואחר כך לחזור ולהניח את התפילין של ראש, או שכיוון שכבר התחיל לקיים את מצוות הנחת תפילין של ראש, לא יסלק מעליו את המצווה שמקיים עתה, כדי שאחר כך יקיים מצוה יותר מן המובחר[א].

ולמעשה: הביאור הלכה הביא את מחלוקת הפוסקים והכריע שבמקרה כגון זה לא יסיר מעליו את התפילין של ראש וימהר להניח תפילין של יד על מקומו, אמנם בשו"ת רב פעלים לבן איש חי (ח"א סימן ד') פסק שיסיר את התפילין של ראש ויניחם כסדרם[ב].

והנה יש לעיין מה יעשה לעניין הברכות, ונראה שלמנהג אשכנז שמברכים ברכת 'להניח' על של יד וברכת 'על מצות תפילין' על תפילין של ראש[ג], יברך רק ברכת 'להניח תפילין' על תפילין של יד, בין אם כבר הפסיק בדיבור[ד] ובין אם לא הפסיק בדיבור[ה], אבל למנהג בני ספרד שמברכים רק ברכת 'להניח תפילין' על תפילין של יד ועל תפילין של ראש לא מברכים כלל[ו], אזי אם לא הפסיק בדיבור יניח תפילין של יד ללא ברכה[ז], ואם הפסיק בדיבור יברך 'להניח תפילין' על תפילין של יד[ח].

ואם אפשר לו, יצא ידי חובת הברכות מאחר, וכך לא יכנס לספקות.

א - עיין בספר פסקי תשובות סימן כ"ה אות ט"ו שדייק מלשונו של הפרי מגדים שאם עדיין לא ביירך על התפילין של ראש לכו"ע יסיר את התפילין ויניחם כסדרם, אמנם לענ"ד נראה מדברי הביאור הלכה והמשנה ברורה שאין נפ"מ ומחלוקת הפוסקים הנ"ל שייכת בין אם כבר ביירך ובין אם לא ביירך ודו"ק.

ב - ועיין מראי מקומות נוספים בביאור הלכה סימן כ"ה ד"ה 'פגע' ובספר 'פסקי תשובות' סימן כ"ה אות ט"ו ובהערות שם, וספר "ילקוט יוסף" – שארית יוסף חלק א' סימן כ"ה הערה ל"ה.

ג - כמבואר ברמ"א סימן כ"ה ס"ה, ואם הפסיק בדיבור בין תש"י לתש"ר מברך על תש"ר ב' ברכות גם 'להניח תפילין' וגם 'על מצות תפילין'.

ד - אמנם אם הסיח לצורך התפילין אין זה נחשב כהפסק, אבל לכתחילה אין לעשות כך עיין שו"ע סימן כ"ה סעיף י' ומ"ב שם.

ה - אך אם על תפילין של ראש ביירך 'להניח תפילין' (וכגון מתוך הרגל) יברך על של יד 'על מצות תפילין' עייקפרי מגדים אשל אברהם סימן כ"ה ס"ק י"א.

ו - כמבואר בשו"ע שם, ורק אם מפסיק בדיבור בין תש"י לתש"ר מברך על תש"ר 'על מצות תפילין'.

ז - גם אם ביירך על תפילין של ראש 'על מצות תפילין' ומדין ספק ברכות להקל, עיין בפרי מגדים משבצות זהב סימן כ"ה ס"ק ו'.

ח - גם אם על תפילין של ראש ביירך בטעות 'להניח תפילין'.

שביבים
/ שאול שיף

פגישה בניו-יורק

פ' נמנה על חוג מכריו של הצדיק האמיתי, איש האשכולות, הרב אביגדור נבנצל שליט"א, משרי התורה של ישראל. רב העיר העתיקה של ירושלים ומרביץ תורה לעדרים, בין היתר, בישיבת "נתיב אריה" ובישיבת "הכותל".

ויהי היום ויבוא פ' אל הרב וביקשו שיחתום לו ערבות על הלוואת גמ"ח גדולה שהוא עומד לקבל. הרב היסס מעט, אך לאחר שהוסבר לו שישנם ערבים נוספים וכי אין לחשוש לגבי פירעון ההלוואה - חתם הרב על כתב הערבות.

משהגיע הכסף לידיו של פ', קנה כרטיס לארה"ב לכיוון אחד בלבד.

בהגיע מועד פירעון ההלוואה נתבקשו הרב והערבים הנוספים לכבד את חתימתם, וכך עשו בלי להניד עפעף.

בהיוודע הדבר לרבנית תחי' ביקשה לדעת מיהו אותו האיש שסיבך את ביתה בהרפתקה שכזו. אמר לה הרב כי הוא מנוע לנקוב בשם האיש על פי הלכות לשון הרע. לעומתו סברה הרבנית כי היא רשאית לדעת מי נהג כך אם בעלה הרב. ביקש ממנו ערבות על סכום גדול וברח לו? לאחר פניות חוזרות ונשנות מצד הרבנית, החליט הרב לפנות בעניין זה למורו ורבו, למרן הרב הגאון, רבי ש.ז. אוירבאך זצ"ל. אמר הרש"ז כי הרבנית צודקת, שהרי האישה שותפה לבעלה והעלה את הנימוקים ההלכתיים מדוע הוא רשאי לספר במקרה הזה לזוגתו.

חזר הרב לביתו ובחן העניין שוב מכל צדדיו והגיע למסקנה כי אמנם הרש"ז צודק אלא שבמקרה הספציפי הזה אשתו אינה שותפה שלו...

ויהי ערב ויהי בוקר וזמן מה לאחר מכן המריאה הרבנית לארה"ב לאירוע משפחתי. ובעודה שם נפגשה באורח מקרי עם רעיית פ' הלווה הנמלט. בראותה אותה האירה לה פנים. שאלה לשלומה, לשלום המשפחה והילדים, על היקלטותם בארץ הזרה וכו' וכו', והאישה נדהמה מהיחס שהרבנית מפגינה כלפיה והרי ידעה שבעלה נהג עם הרב כאחד הנקלים, ולא ידעה כי היא, הרבנית, אינה יודעת שפ' הוא הוא האיש שכך בשפלות נהג עם בעלה הרב הטוב והמטיב, שהרי הרב סירב לגלות לה מי כך רימה אותו ונמלט.

קבלת הפנים החמה של הרבנית עוררה אצל פ' רגשי חרטה עמוקים על מעשהו, ולא שקט עד שגייס חלק מכספי החוב והחזירו לדורשי טובתו תוך התנצלות על עגמת הנפש שגרם.

את הסיפור הזה שמעתי ממקור אמין ביותר ואם חסר פרט כלשהו,

הרי שתשתית הסיפור עומדת ניצבה, וכולנו יכולים ללמוד פרק בהלכות לשון הרע מבית מדרשו של הגר"א נבנצל שליט"א.

סגולה למחילת עוון

בספר חרדים (פרק ע"ג) הובאו כמה עצות וסגולות למחילת עוון ולכפרת פשע. אחת מן הסגולות היא, לכוון בשירת הים (אז ישיר משה), שאומרים בכל יום, ולאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו באותה שעה יצא ממצרים ועבר בתוך הים ביבשה. והביא ראייה לכך מדברי חז"ל במדרש שוחר טוב (תהלים י"ח): ישראל כשנעשה להם נס ואמרו שירה נמחלו כל עוונותיהם, שנאמר (שמות טו, כב): ויסע משה את ישראל מים סוף, שהסיעם מהחטאים שלהם, וכן כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עוונותיו ונעשה בריה חדשה. אשר על כן, אם נאמר את השירה בכל יום בשמחה רבה כמו בשעה ראשונה שאמרו אותה בני ישראל ונצייר בדעתנו כאילו עתה נעשה לנו נס ועברנו בתוך הים בחרבה, ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למהדרין.

(מתוך שיחתו של האדמו"ר מבובוב שליט"א בט"ו בשבט שנת תש"ע.)

מלחמות באתחלתא דגאולה

(מתוך שיחה בימים אלה של הגר"ש אבינר שליט"א עם התלמידים בישיבה בשעת ארוחת צהרים).

"אנשים כל הזמן שואלים: "כיצד ניתן לומר שאנו באתחלתא דגאולה? הרי יש מלחמות?"

כדי לענות על כך יש קודם להבין מה זה "אתחלתא דגאולה". המקור לביטוי זה נמצא בגמרא במסכת מגילה (יז, ב): "מלחמות נמי אתחלתא דגאולה", המלחמות הן גם אתחלתא דגאולה. אם כן זה לא קושיה. אדרבא, זה שיש מלחמות רק מחזק את הידיעה שעכשיו זהו זמן אתחלתא דגאולה.

למה מלחמות הן גם אתחלתא דגאולה? משום שכשאנו נמצאים בגלות הגוים הורגים, מכים, מגרשים וחומסים אותנו, והיום מי שעושה לנו צרות אנו נלחמים בו. ברוך ד' אנחנו נלחמים טוב.

על דוד המלך נאמר (בבא מציעא קו, א תוס' ד"ה "מתיב") שהיתה לו רוח וגבורה ודעת להילחם. לא מזמן גילו שיש וירוס שתקף את כל המחשבים באיראן העסוקים בטיהור חומר גרעיני. כל המחשבים קרסו על ידי הוירוס הזה, וירוס מתוחכם מן המתוחכמים, בעל חמש עשרה אלף שורות, אף פעם לא ראו וירוס כל כך מתחוכם. האיראנים ניסו להסתיר את המידע הזה תוך כדי ניסיון לתקן את המצב אך בסוף הם הוכרחו להכיר בכך, כמו שנאמר "מלאך רע עונה 'אמן'" (ע"פ שבת קיט, ב).

בעולם טוענים שעל מנת לייצר וירוס כזה צריך מעצמה במחשבים, למשל: מדינת ישראל יחד עם ארה"ב ועוד מדינות באירופה, אך לא יודעים מי עשה זאת. גם אם מדינת ישראל תודה שזו היא לא יאמינו לה, כמו הסיפור הידוע על שני היהודים ברכבת: "לאן אתה נוסע?" - "לוורשה". - "הרי אתה אומר שאתה נוסע לוורשה כשאתה באמת נוסע לווילנא, ע"מ שאחשוב שאתה נוסע לורשה". המומחים אומרים שיקח לאיראן לפחות שנתיים לתקן את המצב ולא בטוח שיצליחו. כיוון שצריך לזרוק לפח את כל המחשבים הנגועים, 30 אלף מחשבים. אם נשאר וירוס במחשב אחד הוא הורס כל מחשב שקשור אליו, כולל המחשבים שבחו"ל. צריך למגר כל מחשב שיש לו ספק ספיקא של וירוס, אח"כ צריך לפתח תוכנה נגד הוירוס הזה, וגם זה מסובך.

הציעו שיבואו מומחים וכל אחד שיבוא לתקן את זה יקבל חמישים מליון דולר, המומחים מוכנים אך האיראנים יודעים שאם מומחה עולמי יטפל בזה, מיד האמריקאים ידעו את כל החומר הסודי שלהם. יתר על כן, חברת מחשבים ישראלית שנחשבת מקורבת לשירותי הביטחון הדליפה מידע שמי שהטמינו את הוירוס אלה הם טכנאים מחו"ל שעובדים שם, כלומר הרוסים.

זו טכניקה טובה, במקום מתקפה אווירית בה יש סיכון להרבה הרוגים כיוון שאם נעשה מתקפה אווירית על כל התחנות יהיו המון הרוגים ופיצוץ בכל המזרח התיכון, במקום זה שלחנו וירוס קטן. לא ידוע בכלל מי שלח אותו, הכל בשקט ובשלווה. אמנם אין לנו הוכחות שאנו שלחנו אותו, אבל זה פשוט שזאת מדינת ישראל עומדת מאחורי הוירוס, הרי כידוע אנו טובים במחשבים, אנו המצאנו את "הדיסק-און-קי" ועוד הרבה המצאות.

אמרתי פעם שחבל שלא מנהלים מלחמות בשחמט, כי כך מזמן היינו כובשים את כל העולם. כנראה ששמעו אותי וזה מה שעשו, הוירוס הוא גם סוג של שחמט.

אנו רואים במו עינינו שזה אתחלתא דגאולה. אפילו יותר מאתחלתא, אתחלתא דגאולה הייתה במלחמת השחרור, עכשיו ב"ה אנו מתוחכמים, כזה קידוש ד' גדול אי אפשר לתאר. וירוס קטן עושה קידוש ד' גדול, ללא קשר לגודלו. "נפש החיים" מסביר שאסור לאדם לומר: "מי אני ומה אני הקטן שווה בעולמו של הקב"ה?", זה לא נכון, האדם עושה תיקונים בעולמות העליונים. כך גם הוירוס הקטן לא צריך לומר: "מי אני ומה אני וירוס קטן", כיוון שהוא מביא ברכה גדולה לעם ישראל, וקל וחומר כל תלמיד קטן בישיבה שווה יותר מוירוס ומביא הרבה ברכה לעולם, כמו שכתוב (ישעיהו ס, כב): "הקטן יהיה לאלף".

כפי שפורסם כאן בעבר, הרב אבינר נשלח מטעם המוסד לאירן לאחר עליית חומייני על כס הנשיאות, (בתיווכו של ההומניסט ושונא ישראל הידוע, נשיא ארה"ב ג'ימי קארטר).

והנה אהרן וחור עמכם
מי בעל דברים יגש אליהם (כד, יד)

במסכת בב"ק (מו, ב) למדו מהכתוב הזה שהמוציא מחברו עליו הראיה, מי שהוא בעל דברים שתובע את חברו יגש אל הדיינים להביא ראיותיו.

צריך להבין מדוע אמר להם משה את הדין הזה שהמוציא מחברו עליו הראיה כשמינה את אהרן וחור לדיינים בעלותו להר, וכי בזמן שמשה דן את ישראל בעצמו לא חל הכלל הזה שהמוציא מחברו עליו הראיה?

אכן, לפי הנאמר בגמרא בראש השנה (כא, ב) שמשה רבנו דן את ישראל בלא עדים אלא ברוח קדשו, שהייתה השכינה אומרת לו מיד מי הוא החייב ומי הוא הזכאי, אתי שפיר. שבאמת אצל משה רבנו לא משכחת ליה אף פעם דינא של המוציא מחברו עליו הראיה, שמעולם לא הוזקק לראיות, שכן, השכינה היא שהעידה לו מי הוא החייב ומי הוא הזכאי.

לכן, כשעלה להר ומינה את אהרן וחור לדיינים, או אז לימדם את הדין הזה שהמוציא מחברו עליו הראיה.

(דברי שאול / שטייגן)

התפילין שהפיגו את הצער

מפיו של רבי יצחק אריה לייבוש היילפרין שליט"א, רבה של רמות ג': הרבנית של השפת אמת מברעזאן זי"ע, מרת חנה, בתו של הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע, היתה אשה צדקנית ובעלת השגה ונתנו לה "קוויטלעך". אביה הרה"ק רבי אשר זי"ע אמר שבאמת היתה צריכה להיות מעלמא דדוכרא, (להיוולד כבן) אולם מכיון שהיו לו ככר בנים בלי בנות, לכן נתנו לו בת כדי לקיים מצוות פרו ורבו. הרה"ק משינווא זי"ע אמר שדמות דיוקנה היא כאביה הרה"ק רבי אשר זי"ע.

זקינה הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע נתן לה במתנה את התפילין שלו, שתתן זאת במתנה לבעלה כשתתחתן. בעלה בזיווג ראשון נסתלק כשנה לאחר הנישואין, ובזיווי"ש נישאה לזקיני הרה"ק רבי פייבוש זי"ע ונתנה לו את התפילין הקדושות. פעם נסע רבי פייבוש לבעלזא אל הרה"ק השר שלום זי"ע, ובהיותו שם נעלמו ממנו התפילין, וכמובן היה שרוי בצער גדול ובעגמת נפש וכו', והרה"ק מבעלזא שראה בצערו נתן לו במתנה את התפילין של אביו הרה"ק רבי אלעזר רוקח זי"ע.

תפילין אלו עברו אח"כ אל בנו הרה"ק רבי לייבוש זי"ע, ואח"כ נתחלקו בזה בין הבנים שלקחו הבתים והפרשיות, והבן רבי מתתיהו חיים, הרב מדאבשיץ קיבל את הפרשיות, והכניסן לתוך בתים. כאשר אבי (הגה"צ רבי אלחנן שליט"א מגולדרם גרין, לונדון) נעשה בר מצוה, נתן לו רבי מתתיהו חיים את התפילין במתנה. התפילין מונחות אצל אבי שליט"א, עדיין עם הנרתיק שקיבל בשנת תרצ"ה, והוא מניחן פעם אחת לנכדיו.

בלונדון יש מומחה אחד, וכשבדק את הפרשיות התפעל מאד שהכתב נראה כאילו נכתב עכשיו. זהו כנראה מכוחו של צדיק...

כאשר כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זצוק"ל עלה לארץ ישראל, הביא עמו דפנות סוכה שהיו חשובות אצלו ביותר, ובניקל לתאר איזו טירחא היה לו בזה להעלותם לארץ ישראל, ושמר על דפנות אלו מכל משמר. פעם נודע על איזה אלמנה שאין לה די ממון לקנות עצים להסקה וקור שורר בביתה, ונתן את העצים הללו שיתנו לה שתסיק בזה את התנור... (בצילא דמהימנותא)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net